

ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟΤΕ...!

Ο Μάρτης είναι ο μήνας με τα «Μαρτίσια», αλλά πάνω απ' όλα ο μήνας, συνήθως, της Αποκριάς και του καρναβαλιού, ή των «προσωπιδιών», όπως λέμε στο χωριό μου τους μεταμφιεσμένους.

Ο Μάρτης στα χωριά μας, παρά του ότι είναι ο πρώτος μήνας της Άνοιξης είναι, συνήθως, χειμωνιάτικος (Μάρτης γδάρτης και παλουκκάφτης...) και κατσουφιασμένος, αλλά οι γιορτές της Αποκριάς τον κάνουν χαρούμενο, γεμάτο ξεφαντώματα, χορούς και γλέντια.

Αυτά τότε... τον «καλό καιρό». Γιατί σήμερα στ' απορριπτόμενα χωριά μας, όπου οβύσανε όλες «οι φωτιές οι πλάστρες», τέλεψαν όλα κι έσβυσαν κι οι τζαμάλες οι Αποκριάτικες... Ποιος να τις ανάψει και ποιος να μασκαρεντεί και ποιος να στήσει το χορό γύρω απ' αυτές..., που τα περισσότερα χωριά μας έμειναν άδεια, κρύα κι άχαρα γεροκομεία;;;

Για όσους ζήσαμε αυτό τον «καλό καιρό» στα χωριά μας, αυτές τις μέρες μάς κατακλύζουν οι μνήμες καβάλα στη νοσταλγική αναπόληση. Τότε που, μέρες πριν τη γιορτή της Τυρινής, σκολαρούδια ανεβοκατεβαίναμε την ανήλια πλαγιά του χωριού μας («τ' ανήλια μας»), κόβοντας και κουβαλώντας κλωνάρια πουρνναριάς και κέδρα για τη μεγάλη φωτιά — τον «Καλό Λόγο» —. Κι αντιχούν μέσα μας οι αλαφιασμένες φωνές των μανάδων από τις αντίπερα ανλόπορτες, σαν μάς βλέπανε να κυλιόμαστε στα χιόνια: «Μωρέ ανέψασα... θα πονντιάσετε...». Κι όταν με το σούροπο γυρίζαμε, μούσκεμα και ξεπαγιασμένοι, με τα πόδια ψηλά στα μηριά, αγριοκόκκινα και ξεφλουδισμένα από την παγωνιά και το χοντρό δίμητο πανταλόνι, μας «αλλάζανε παραστιά» και μάς αλείφανε τις πληγές με φρέσκο βούτυρο. Κι ας μας ξυλοφόρτωναν κι ας φωνάζανε. Το ξέρανε κι εκείνες κι εμείς, πως και την επομένη θα κάναμε το ίδιο ως την Κυριακή. Ο «ΚΑΛΟΣ ΛΟΓΟΣ» έπρεπε να στηθεί. Το στήσιμο ήταν έργο των μεγάλων. Η πουρνναρο-θημωιά έφτανε στα τρία μέτρα, όμορφα στιβαγμένη, για να κρατήσει ως τις πρωινές ώρες. Η ονομασία «ΚΑΛΟΣ ΛΟΓΟΣ», λέγεται πως έχει προέλευση από τα χρόνια των Ακριτών και του Βυζαντίου, όπου οι νίκες (τα καλά μανιάτα) μεταδίνονταν ανάβοντας, από κορφή σε κορφή, μεγάλες φωτιές.

Και την Κυριακή της Τυρινής το βράδυ, επιτέλους το μεγάλο ξεφάντωμα. Όλο το χωριό, μεγάλοι και μικροί, οι πιο πολλοί μασκαρεμένοι, γύρω απ' τη μεγάλη φωτιά πούκανε να λαμποκοπάει το χωριό και τα πρόσωπα. Πρόσωπα αγαπημένα ξεπετούνται, τέτοιες μέρες κι αναδεύουν τις μνήμες μας. Ένας ολάκαιρος κόσμος, που δεν υπάρχει πια. Αξέχαστοι τύποι τού χωριού μας, που σκορπούσαν το κέφι στα γιορτάσια μας. Ο μπαρμπα-Βασίλης ο Καφάλης (πατέρας του Ζιούλη), που η καρδιά του χτύπαγε παιδιάστικα (παρά τη φτώχεια του) ως τα βαθειά γεράματα όπως το ντέφι «πούπαιζε» σ' όλη του τη ζωή. Πάντα μαζί με τη Βαγγελή (την «...κρεολή» του χωριού), ζευγάρι αχώριστο σε κάθε ξεφάντωμα, να σκορπούν το γέλιο με τους «σιακάδες» τους. Μασκαρενότανε κι οι δυό τους ως τα τελευταία τους.

Κο μπάρμπα-Τάκης (ο γενάρχης ...των «Τακουτσιών»), καβάλα ανάποδα στο γάϊδαρό του, ντυμένος πάντα γιατρός, μ' έτοιμη τη ριτοέτα του για κάθε ... περίπτωση: «ένα ...σερβιτσάλ-κλύσμα-απ' την ...απίσω τη μεριά...»!..

Κι άλλοι κι άλλοι... Τότε που όλοι αυτές τις μέρες γινότανε παιδιά. Κι

εμείς τα παιδιά βλέπαμε με ξαφνιασμένη χαρά τους μεγάλους (συνήθως αγέλαστους και σοβαρούς με μας), να γίνονται ...συνομιληκοί μας.

Θυμάμαι ακόμα κάποιες Αποκριές, στα χρόνια της κατοχής, όπου οι τότε νέοι του χωριού έκαναν ολόκληρη, πιστή αναπαράσταση του Ζαγορίσιου γάμου... Νύφη και γαμπρός οι (μακαρίτες πια) Κλεόβουλος Καπελλίδης και Μένης Γκράτζιος, αντίστοιχα. Παπάς ο Σπύρος Καπελλίδης ...λόγω καλλιφωνίας και ...ψαλτικής —μέχρι και σήμερα— ικανότητάς του. Κουμπάρος ο Βαγγέλης Σκεπαριώτης κι όλοι οι νέοι, μαζί μ' ολόκληρο το χωριό να συμμετέχουν σ' ένα ξέφρενο ...γαμήλιο γλέντι στ' αλώνι της Καταρίνας... κι ύστερα εν πομπή στον «ΚΑΛΟ ΛΟΓΟ» μέχρι τα ξημερώματα της Δευτέρας.

Δεν ήταν αυτό, μόνο ένα αποκριάτικο γλέντι. Ήταν δημιουργία και πα-

ραγωγή πολιτισμού, μιάς όμορφης ζωντανής κι ευτυχισμένης νεολαίας, σ' ένα ολοζώντανο χωριό, που αντιπάλανε τις δυσκολίες της κατοχής με το τραγούδι και την ελπίδα για το αύριο. (Τι παράδοξα πράγματα!! Να φτάνει κανένας ν' αναθυμιάται με, σχεδόν, ...νοσταλγία μαύρες κι άχαρες, για τον τόπο του, μέρες κι εποχές! Και ποιος θα μπορούσε, τότε, να υποφιαστεί πως τα χωριά μας, αυτές οι κυνέλες ζωής και δημιουργίας, θα τα κατανούσαμε εμείς οι ίδιοι τόπους ερημιάς, σιωπής κι απελπισίας)...

Κι ενώ όλα αυτά τα παλιά κι αγύριστα, περνούσαν μπροστά μου σαν παλιά ασπρόμαυρη κινηματογραφική ταινία, αυτές τις μέρες της Αποκριάς, το «χαζοκούτι» της TV μου πέταζε κατάμουτρα το σήμερα μιας άλλης Ελλάδας, εκείνης της ...«σύγχρονης», της «τεχνολογίας και της ...προόδου», την Ελλάδα της ανθρωποβόρας Αθήνας, που κα-

τασπάραξε μια άλλη Ελλάδα, εκείνη της υπαίθρου και των χωριών μας, την αληθινή Ελλάδα. Κι είδα, ανάμεσα στ' άλλα, με πραγματική θλίψη, κάποιες σκηνές από το Καρναβάλι του Μοσχάτου, όπου τα κορίτσια του (παιδιά τα περισσότερα, ασφαλώς, ανθρώπων των χωριών μας) ξεβράκωτες και γυμνόστηθες, ξεσαλωμένες φοράδες, να συναγωνίζονται στο κούνημα και τη χυδαία προκλητικότητα τις ...Βραζιλιάνες του Ρίου! Κι όλα αυτά στ' όνομα της «παράδοσης»!! Έλεος...

Ευτέλεια κι άκριτος μιμητισμός, που κυριαρχεί σήμερα σ' όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας κι εμείς αυτό να το λέμε... «πρόοδο» και «εκσυγχρονισμό»! Και μ' αγωνία αναρωπιέται κανένας:

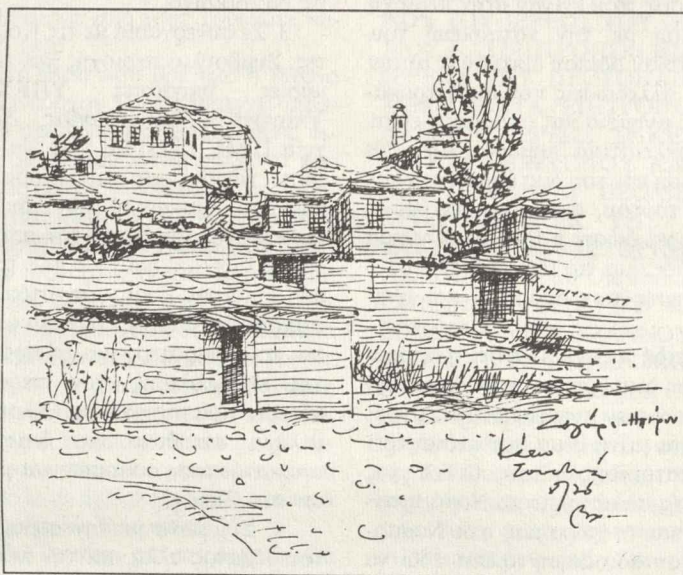
Πού πάμε; Ως πού θα φτάσουμε;

Και καλά εμείς, οι δικές μας γενιές, έχουμε άγκυρες κι αρμούς γερούς, αυτά που ζήσαμε κι αυτά που θυμούμαστε. Οι καινούργιες γενιές με ποιά αντισώματα θ' αντιπάλουν αυτή την αλλοτρίωση και τη γενικευμένη έκπτωση αξιών και οραμάτων;

Η απάντηση τετριμμένη, χλιοειπωμένη: «Με το ξαναζωντανέμα της υπαίθρου, της επαρχίας, των χωριών μας. Με την επιστροφή στις ρίζες, στις παραδόσεις μας, στην άλλη Ελλάδα...». Όλοι τ' αναμασούν αυτά, χρόνια τώρα, με περισσή ευκολία, χωρίς κανένα αντίκρουσμα σε έργα και σε πράξεις και μένουν έτσι... «τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα» που λέει ο ποιητής.

Ας ελπίσουμε, πως κάποτε θα γίνουν αληθινά.

Βασ. Τζιόβας

(Από το βιβλίο του Βασίλη Χαρίση «Ζαγοροχώρια»)

Υπόμνημα της Κοινότητας Αρίστης προς τη Νομαρχία Ιωαννίνων

ΘΕΜΑ: «Αναπλάσεις μνημείων στο Ζαγόρι»

Κύριε Νομάρχα, όπως πρόσφατα μας έγινε γνωστό υπεγράφη, μεταξύ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και του ΥΠΕΧΩΔΕ, προγραμματική σύμβαση, με την οποία το ΥΠΕΧΩΔΕ αναλαμβάνει την υποχρέωση της χρηματοδότησης έργων ανάπλασης μνημείων στο Ζαγόρι ύψους 816.000.000 δραχμών.

Η κατάρτιση της πρότασης έγινε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων σε συνεργασία με τα συμβούλια περιοχής Ζαγορίου και τους ΟΤΑ αυτών.

Επειδή γνωρίζουμε την σπουδή με την οποία δυστυχώς υποβάλλονται οι προτάσεις αιτήσεις χρηματοδότησης πάντα υπό την πίεση λήξι-πρόθεσμης ευκαιρίας που δεν αφήνει περιθώρια για την εφαρμογή δημοκρατικού προγραμματισμού.

Επειδή δυστυχώς η παραπάνω πρόταση για την εκμετάλλευση της ευκαιρίας δεν απέτελεσε εξαίρεση στον κανόνα της σπουδής με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα ως προς την κατανομή των πιστώσεων κατά Ο.Τ.Α.-Κοινότητα, κυρίως όμως ως προς την αξιολόγηση των αναγκών και του επιδιωκόμενου αποτελέσματος της αποκατάστασης της εικόνας των παραδοσιακών οικισμών και μνημείων της περιοχής Ζαγορίου.

Επειδή πιστεύουμε ότι οι παραδοσιακοί οικισμοί και τα μνημεία Ζαγορίου αποτελούν ενιαίο σύνολο ιδιαιτερότητας και ως εκ τούτου έτσι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται από πλευράς χρηματοδότησης από την πολιτεία για την επίλυση των ειδικών προβλημάτων τους της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επειδή, κατά τα ανωτέρω, και κατά την κατανομή των πιστώσεων δεν προέχει το ζήτημα της ισομερούς κατανομής των πιστώσεων κατά κοινότητα της περιοχής Ζαγορίου αλλά προέχει το ζήτημα της κατανομής κατά πρόβλημα σε σχέση πάντα με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της αποκατάστασης-διατήρησης των παραδοσιακών οικισμών και μνημείων της περιοχής Ζαγορίου, πράγμα το οποίο δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να πούμε ότι πρυτάνευσε κατά την κατανομή της αναφερόμενης πίστωσης υπό την πίεση και σπουδή που επέβαλε η ευκαιρία.

Επειδή η τακτική αυτή των αφινιδίων και ληξιαρχικών ευκαιριών δυστυχώς θα συνεχίζεται με συνέπεια να μην είναι δυνατή η δη-

μοκρατικά προγραμματισμένη και σωστή εκμετάλλευσή τους και η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση ως νέος θεσμός επιβάλλεται να επέμβει.

Επειδή πιστεύουμε ότι ορθό είναι η πολιτεία, η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, τα Συμβούλια περιοχής και οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού πρέπει πρώτοι να δίνουν το παράδειγμα στην επαχθή προσπάθεια αποκατάστασης - διατήρησης των παραδοσιακών οικισμών μνημείων στο Ζαγόρι, το κύριο βάρος της οποίας έχει πέσει στους ιδιώτες κατοίκους της περιοχής.

Επειδή οι τώως Νομαρχία Ιωαννίνων και νυν Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση έχει σοβαρό μερίδιο στις επεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή Ζαγορίου με την κατασκευή του επαρχιακού οδικού δικτύου ο' αυτήν και τις αλλοιώσεις που αυτή προκάλεσε σε μνημεία και οικισμούς είναι δε αποκλειστικά αρμόδια για κάθε επέμβαση επί του δικτύου αυτού και ως εκ τούτου, σαν μόνη υπεύθυνη, πρέπει να δώσει η ίδια το σύνθημα —παράδειγμα της αποκατάστασης— διατήρησης των οικισμών και μνημείων.

Επειδή πιστεύουμε ότι η αποκατάσταση-διατήρηση παραδοσιακών οικισμών και μνημείων στο Ζαγόρι δεν είναι μόνο θέμα που ενδιαφέρει τους κατοίκους ή τους Ο.Τ.Α. της περιοχής αλλά κύρια το Νομό Ιωαννίνων και τη χώρα μας η δε Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση πρέπει εδώ να επέμβει, να καινοτομεί αποδεικνύοντας ότι είναι υπεύθυνος γνώστης και διαχειριστής των προβλημάτων του Νομού, να εισάγει νέες πρακτικές αποφεύγοντας τα λάθη την πολιτεία για την επίλυση των ειδικών προβλημάτων τους της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επειδή τέλος εμείς λόγω θέσεως, καταγωγής και διαμονής βιώνουμε καθημερινά και αδιάλειπτα το πρόβλημα της φθοράς της αλλοίωσης και εξαφάνισης των μνημείων μας με συνέπεια να έχει κορυφωθεί η αγωνία μας, να νιώθουμε να λυγίζουν τα γόνατά μας υπό το βάρος της ευθύνης ότι επί των ημερών μας συντελείται η απώλεια της πολύτιμης κληρονομιάς μας και να έχουμε περιέλθει σε απόγνωση.

Απευθύνουμε έκκληση και χωρίς καμία απολύτως πρόθεση υποδείξεων

Παρακαλούμε

Να γίνουν δεκτές οι εξής προτάσεις μας:

1. Η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων να αναλάβει την αποκατάσταση των οικισμών και μνημείων

όπου αυτοί επλήγησαν με την κατασκευή του επαρχιακού οδικού δικτύου στο Ζαγόρι δίδοντας έτσι το παράδειγμα στις Κοινότητες και στους ιδιώτες.

2. Σε συνεργασία με τις κοινότητες, τα Συμβούλια περιοχής και την αρμόδια εφορία μνημείων και το Τ.Ε.Ε. να καταγράψει τα μνημεία, να αξιολογήσει αυτά, να ιεραρχήσει τις επεμβάσεις ανάλογα με τον επείγοντα ή όχι χαρακτήρα τους ώστε επιτέλους να έχουμε μία μελέτη διατήρησης αποκατάστασης των οικισμών και μνημείων, συγκεκριμένες προτάσεις και να μην αφινιδιάζομαστε κάθε φορά που κάποιος πιστώσεις διατίθενται αλλά δυναμικά να τις διεκδικούμε.

3. Σε συνεργασία με τις Κοινότητες, Συμβούλια περιοχής και τις αρμόδιες υπηρεσίες ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπουργείου Βιομηχανίας, Δασαρχεία ΓΓΜΕ ΓΕΩΤΕΕ κλπ. να καθορίσει χώρους για την εξασφάλιση των οικοδομικών υλικών που απαιτούνται για την διατήρηση-αποκατάσταση των οικισμών και των μνημείων, πέτρων και σχιστοπλακας άσπρης και μαύρης. Το θέμα αυτό είναι το σοβαρότερο και το πρόβλημα της εξασφάλισης των παραπάνω υλικών πρωταρχικό αν θέλουμε να μιλάμε υπεύθυνα για διατήρηση-αποκατάσταση οικισμών και μνημείων στο Ζαγόρι.

4. Σύμφωνα με την σοβαρότητα του θέματος αλλά και την λεπτότητα, ευαισθησία και ειδικότητα που απαιτείται για την παρακολούθηση έργων διατήρησης και αποκατάστασης μνημείων και οικισμών στο Ζαγόρι, να φροντίσει να θεσπιστούν και διασφαλιστούν ειδικές διαδικασίες για την μελέτη και επίβλεψη των σχετικών έργων από γνώστες του αντικείμενου με την δέουσα αυστηρότητα και

5. Σε συνεργασία με τους άμεσα ενδιαφερόμενους φορείς και τις αρμόδιες υπηρεσίες πρέπει να πρωτοστατήσει για την τροποποίηση του από 26-7-79 Π.Δ. «περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακών των υφιστάμενων προ του έτους 1923 οικισμών της ευρύτερης περιοχής Ζαγορίου (Ηπείρου) και καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού» ώστε επί τέλους να γίνει η αναστροφή κίνησης από την περιφέρεια προς το κέντρο και να βελτιωθούν εκείνα τα σημεία που προέκυψαν από την εφαρμογή του, πράγμα που προβλέπεται στην εισηγητική του έκθεσης, και θα είναι από μας που γνωρίζουμε τις ιδιαιτερότητες της περιοχής για μας που τις βιώνουμε.

6. Να φροντίσει με κάθε δυνατό τρόπο να ανατρέψει το ανταγωνιστικό κλίμα που δημιουργείται κάθε φορά από τις άλλες περιοχές του Νομού, όταν κάποια πίστωση προορίζεται για το Ζαγόρι και να καταστήσει σαφές ότι δεν πρόκειται για μεροληπτικής μεταχείρισης αλλά ειδικής, και σε πολύ χαμηλά επίπεδα μέχρι σήμερα, μεταχείρισης μιας περιοχής στην οποία έχουν επιβληθεί και ισχύουν ειδικοί όροι που είναι από την φύση τους **επαχθείς**, και δημιουργούν πολλαπλάσιο κόστος εργασίας σε σχέση με τις άλλες περιοχές. Θα πρέπει να γίνει γενικά αντιληπτό από ιδιαίτερα από τους Ο.Τ.Α. του Νομού μας ότι η διατήρηση των οικισμών και μνημείων του Ζαγορίου αποβαίνει σε όφελος του Νομού της Ηπείρου και της Ελλάδας.

7. Η Περιφερειακή Διοίκηση Ιωαννίνων ως προϋσταμένη των υπηρεσιών της ΤΥΔΚ και των δασαρχείων να φροντίσει για την διασφάλιση των διαδικασιών εκτέλεσης έργων στο Ζαγόρι ώστε με αυστηρότητα να εφαρμόζονται τα ειδικώς ισχύοντα και, στα πλαίσια της αποκέντρωσης να πρωτοστατήσει στην προώθηση των παραπάνω αιτημάτων.

8. Η Γενική Περιφέρεια Ηπείρου στα πλαίσια του δημοκρατικού προγραμματισμού, της αποκέντρωσης και της διεκδίκησης κονδυλίων υπέρ των αναγκαιότητας να υποστηρίξει την αναγκαιότητα ειδικής μεταχείρισης σε ότι αφορά τις χρηματοδοτήσεις για την διατήρηση-αποκατάσταση των οικισμών και μνημείων στο Ζαγόρι, ώστε επιτέλους η πολιτεία με συνέπεια να δείξει ανάλογο ενδιαφέρον με τις ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που επέβαλε στο Ζαγόρι (παραδοσιακοί οικισμοί, διατηρητέα μνημεία, εθνικοί δρυμοί) και για τις χρηματοδοτήσεις που αυτές (συνεπώς) υπαγορεύουν και επιβάλλουν.

Θεωρούμε ότι πάντα τα ανωτέρω είναι εκ των ων ουκ άνευ για τη διατήρηση - αποκατάσταση παραδοσιακών οικισμών και μνημείων στο Ζαγόρι και είναι σήμερα παρά ποτε επιβεβλημένο να τα τολμήσει η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση ώστε αφενός μεν να αποδειχθεί, σε δικαιοσύνης ανταποδοτικής και αποκέντρωσης, ότι αξιοποιούμε το θεσμό και αφετέρου να καινοτομήσουμε κάνοντας προτάσεις με νομοθετικό περιεχόμενο που δεν δημιουργούν όμως μόνο στείρες απαγορευτικές διατάξεις αλλά δίνουν λύσεις στα σοβαρά προβλήματα της περιοχής.

Ο Πρόεδρος
Νικόλαος Λογοθέτης

«ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ

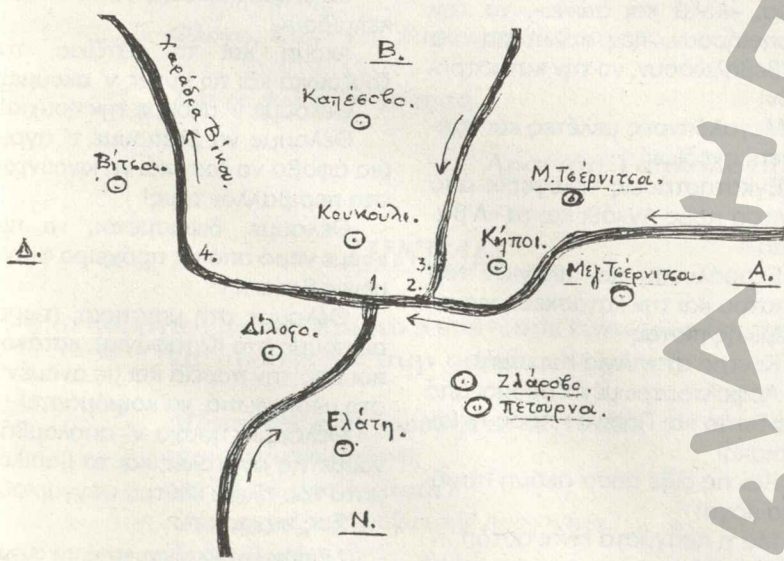
του Αχιλλέα Λένη

βοσκοί. Επιστρέφοντας στον οικισμό «Πετούρνα» ανακάλυψε τα όσα είδε.

Επειδή η επιδημία μάλιστα τους κατοίκους των οικισμών, οι κάτοικοι θεώρησαν καλό για να απαλλαγούν απ' αυτή να μεταφέρουν την εικόνα της Παναγίας στον οικισμό τους. Κατά παράδειγμα όμως τρόπον η Αγία Εικόνα επέστρεψε στη βάση της. Τούτο έγινε γνωστό στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων. Έγιναν δεήσεις και αποφασίσθηκε από κοινού ότι για να απαλλαγούν από τη φοβερή μάστιγα να μετακινηθούν στη θέση που βρέθηκε η εικόνα. Ένα μέρος των κατοίκων εγκαταστάθηκε εκεί. Οι υπόλοιποι στα γύρω χωριά Μεγάλη Τσέρνιτσα-Ελάτη και Δίλοφο. Με το πέρασμα του χρόνου το Κουκούλι άρχισε να αυξάνει σε πληθυσμό. Έγινε ο πρώτος οικισμός με τη σημερινή ονομασία. Τα γεινόμενα αυτά έγιναν κατά την παράδοση πριν την κατάληψη της Ηπείρου από τους Τούρκους κατά το 1430.

Στη θέση που βρέθηκε η εικόνα της Ζωοδόχου Πηγής υπάρχει σήμερα το ομώνυμο εκκλησάκι, προς τιμήν του οποίου πανηγυρίζει το χωριό μας μετά από απόφαση της Δημογεροντίας κατά το 1990, καθιερώθηκε να πανηγυρίζει το χωριό. Κατά την ημέρα της εορτής γίνεται μέγας αγιασμός και αντλείται νερό από το πηγάδι που βρίσκεται στο Ν.Δ. τμήμα του δαπέδου της Ζωοδόχου Πηγής, για το οποίο επικρατεί η εντύπωση πως είναι θαυματουργό. Το έτος κτίσεως είναι άγνωστο. Είναι μικρό εκκλησάκι μέσα στον οικισμό κοντά στο Παλιό Σχολείο και Βόρεια από την Κεντρική Εκκλησία.

Εδώ θα γίνει μια παρέμβαση. Θα σχεδιασθεί ένας χειρόγραφος χάρτης στον οποίο προσδιορίζεται η θέση των παρακάτω οικισμών (παλαιών και νέων) με τα φυσικά όρια:

Α = Ανατολή
Δ = Δύση
Β = Βορράς
Ν = Νότος

1. Γεφύρι Νούτσου
2. » Καλογερίκι
3. » Κοντοδήμου
4. » Μίσιου

Ποταμός
Βίκου με
παρπατόμους

Επανερχόμεστε στην Κεντρική Εκκλησία που γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. Πριν αναφερθώ στον εσωτερικό στολισμό (Αγιογραφίες-Επίχρυσο Τέμπλο (σκαλιστό) Ιερά σκεύη), παραθέτω επίγραμμα στο οποίο αναφέρεται το έτος κτίσεως και βρίσκεται επάνω στην Ενδιάμεση Θύρα (δυτική), που συνδέει τον Κυρίως Ναό με το Γυναικωνίτη και γράφει τα εξής:

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟ ΕΤΟΣ ΔΔΛΛΗΘΝ. Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΙΕΡΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗ ΜΕ ΜΙΑΝ ΣΤΑΣΙΝ ΕΓΙΝΕ ΕΙΣ ΤΟΥΣ 1630. ΝΥΝ ΔΕ ΩΣ ΟΡΑΤΑΙ ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΤΡΙΤΟΝ ΕΚ ΘΕΜΕΛΙΩΝ Ο ΙΕΡΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ 1788. ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ Κ. ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΩΝ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΑΛΕΞΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΙΕΡΕΩΝ ΔΙ' ΕΞΟΔΩΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΗΘΗ ΩΣ ΟΡΑΤΑΙ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΕΜΟΥ ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΕΞ ΑΝΩ ΣΟΥΛΕΝΑ ΥΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ 1796 ΕΝ ΜΗΝΙ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ. Ον ο Κύριος διαφυλάξοι απαράσβεστον. Αμήν».

Αν κρίνουμε από το επίγραμμα της Κεντρικής Εκκλησίας, όπου αναφέρει ότι η πρώτη οικοδομή (μικρότερη κατά πολύ από τη σημερινή) κτίσθηκε σε άγνωστο χρόνο είναι φανερό ότι η μεταφορά του χωριού στη σημερινή θέση θα πρέπει να είχε γίνει πολύ πριν από την κατάληψη της Ηπείρου (1430). Παρά τις έρευνες για την αριθμητική δύναμη του χωριού, την οικονομική κατάσταση, την απασχόλησή τους σε διάφορα επαγγέλματα δεν αποκομίσθηκε κανένα ιστορικό στοιχείο που να βεβαιώνει την οικονομική κατάσταση την απασχόληση και τα κυριότερα επαγγέλματα των κατοίκων. Φαίνεται όμως ότι για την ανέγερση της Εκκλησίας «ΚΟΙΜΗΣΗ ΘΕΟΤΟΚΟΥ» από το 1788 ως το 1796 θα πρέπει να συνέβαλαν όλοι οι κάτοικοι προσφέροντας τον οβολό τους. Το πιο πιθανό είναι να συνέβαλαν μερικοί (ή έχοντες την οικονομική ευχέρεια) για να πλουτισθεί ο τεράστιος αυτός κολοσσός από τοιχογραφίες κ.λπ. με διαστάσεις:

Μήκος 25 μ. πλάτος 12 μ. και ύψος 10 μ.

Μέχρι το 1850 δεν αναφέρονται προς την Εκκλησία δωρεές. Αν προσέξουμε στη Νότια πλευρά της Εκκλησίας θα δούμε να γράφει από το αριστερό της Νότιας Θύρας το έτος που φυτεύθηκε ο πλατάνος με-

ταξύ πλατείας-εκκλησίας τα εξής: «ΕΦΥΤΕΥΘΗ Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΟΥΤΟΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1813». Μπρος από τη Νότια Θύρα μέχρι το 1952. Υπήρχε στο παλιό πλακόστρωτο το πέλιμα και η γονοκλισία του Αγίου Κοσμά του Αιτωλίου, όπου επισκεπτόμενος το Ζαγόρι κατά τη χρονική περίοδο 1774-1779 πέρασε και από το Κουκούλι. Προσκύνησε κλίνοντας το γόνυ στην Εικόνα της Πλατυτέρας των Ουρανών, όπου τα αποτυπώματα διακρίνονται καθαρά. Δυστυχώς η τότε Εκκλησία Επιτροπή θεώρησε καλό να καλύψει το παλιό πλακόστρωτο μη εξαιρουμένου και το πέλιμα του Αγίου με στρώμα τοιμμένου πάχους 8-10 εκατοστών.

Κατά την επίσκεψη του Αγίου στο χωριό μας σε εποχή καλοκαιριού κατάκοπος κάθισε στην εξώθυρα ενός σπιτιού όπου συμπτωματικά γίνονταν γάμος. Οι σερβιτόροι βιαστικοί για να μη δυσχεράσουν τους καλεσμένους αδιαφορώντας για την παρούσα του Αγίου. Όταν εκείνος ζήτησε νερό τον απέπεμψαν λέγοντας: «Εμείς δεν μπορούμε να εξυπηρετήσουμε τον κόσμο εσύ μας έλειπες». Με τη σειρά του ο Άγιος αφόρησε και καταράσθηκε το γυνί του ιδιοκτήτη με βαριά κατάρρα: «Να μη λαλήσει κούκος στο σπίτι αυτό παρά κουκουβάγιες», όπως και έγινε. Από το νιόπαντρο ζευγάρι δεν υπήρξαν απόγονοι. Η οικογενειακή ρίζα αφανίσθηκε. Το σπίτι από στενούς ή μακρινούς συγγενείς πουλήθηκε σε άλλους. Οι νέοι ιδιοκτήτες απέκτησαν απογόνους και αυτοί με τη σειρά τους άλλους. Κατά τη διδασχία του ο Άγιος Κοσμάς που πέρασε από αρκετά γειτονικά χωριά το μόνο που ζήτησε από το ακροατήριο ήταν η πίστη στο Θεό και η ίδρυση Σχολείων για να μην ξεχάσει η νεά γενιά την Ιστορία, τη γλώσσα και τη θρησκεία της.

Για αρκετά χρόνια μετά την ανέγερση της Κεντρικής Εκκλησίας δεν αναφέρονται δωρητές να αφιερώσουν διάφορα χρηματικά ποσά για επισκευή, για βιβλία εκκλησιαστικά κ.λπ. Από παλιό χειρόγραφο βλέπουμε τους δωρητές που κατά καιρούς αφιέρωσαν χρηματικά ποσά και ιερά σκεύη από τα μέσα του 19ου αιώνα (1850-1860) όχι μόνο στην Εκκλησία αλλά και στην επισκευή γεφυριών, συντήρηση Σχολείων, βοηθήματα σε άπορες οικογένειες με χρηματικά ποσά και τρόφιμα.

Κυριώτεροι δωρητές που θα πρέπει να θεωρούνται ευεργέτες της Εκκλησίας του Σχολείου και του χωριού μας είναι (σημειώνω με χειρόγραφο) με ημερομηνία 16 Μαΐου 1909.

Α' Για την Εκκλησία 16 Μαΐου 1909

1. Απόστολος Βαϊτίης	γρόσια 4500
2. Λάζαρος Γαβανόςης	» 150
3. Τουλκούτσια Γιάνν.	» 500
4. Θεοχάρης Δ. Δζάνιος	» 232
5. Δημήτριος Τσεκούρας	» 300
6. Αναστάσιος Τσεκούρας	» 2000
7. Αγγελική Νότη	» 500
8. Στέφανος Στρούμιτος	» 8333
9. Γαρούφα	» 400

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Κύριε Δήμαρχε,
Κύριε Γραμματέα Περιφέρειας
Δυτικής Ελλάδος και Ηπείρου,

Αγαπητοί ορειβάτες,

Σύμφωνα με τους ορισμούς του Καταστατικού χάρτη του Συλλόγου μας, είμαστε υποχρεωμένοι να προστατεύσουμε τον φυσικό χώρο όπου διακινούμεθα πεζοπορούντες και όχι με τροχοφόρα στον ορεινό όγκο της Τύμφης.

Και όταν λέμε Τύμφη, εννοούμε, γενικότερα τον ορεινό όγκο του Ζαγορίου και ειδικότερα τα βουνά του Παπίγκου, με ψηλότερες κορφές την Γκαμήλα, την Αστράκα, την Τσοούκα Ρόσια, τον Πλόσκο, τη Ραδόβολη, το Λάπατο και άλλες.

Είναι ένα παρακλάδι της μεγάλης οροσειράς της Πίνδου. Ένα βουνό κάπως διαφορετικό από τα άλλα, με ποικίλες όψεις.

Άγριο, απότομο, απόκρημνο, αλλά και ομαλό.

Γυμνό, αλλά και πυκνοδασωμένο. Ξηρό, αλλά και γεμάτο πηγές.

ΠΕΡΠΑΤΟΙ ΣΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ

«Αχούν οι λάκκ'»!

Πρωτοχρονιά στο Πάπιγκο.
Χρόνια είχα να βρεθώ, τούτη τη μέρα, εδώ στο χωριό.

Ο καιρός είναι κλειστός έως κατασκότεινος, ούτε τη μύτη σου, που λείει ο λόγος, δεν βλέπεις.

Πυκνά, ανακατεμένα κι ατάραγα, σήγνεφα κι αντάρα, σκεπάζουν τα πάντα γύρω σου!

Βροχή δυνατή, ακατάπαυστη! Υγρασία πολλή, ανατσίχια πηρουνιαστή!

Νερά και λάσπες παντού!

Άνθρωποι δεν κυκλοφορούν στους δρόμους, μα ούτε ζώα φαίνονται, ούτε πουλιά ακούγονται!

Όλοι και όλα, τρύπωσαν στα ασφαλή κρησφύγετά τους για να μην βλέπουν, να μην ακούνε, να μην αισθάνονται, τούτον τον άσχημο καιρό, τούτη την μεγάλη κακοκαιρία!

Γι' αυτόν το λόγο, οι πρόγονοί μας, έφτιαχναν τα χειμωνιάτικα δωμάτιά τους, σχεδόν σκοτεινά, χωρίς κανένα παράθυρο ίσως κάποιον μικρό «μπατζιά» στη σκεπή, για να είναι ξεστά και ασφαλή.

Με τέτοιον άσχημο καιρό, πονιέται και η φωτιά κι όλοι μαζεύνονταν γύρω από τη γωνιά τότε, τις μασίνες και τα καλοριφέρ τώρα!

Και ξαφνικά, σταματάει όλο τούτο το «κιαμέτ'».

Τα σήγνεφα και η αντάρα, αποσύρονται στα ψηλότερα «δώματα». Ανοίγει κάπως τα μάτια του ο καιρός.

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΥΜΦΗ*

Απέραντες ομαλές πλαγιές, αλλά και ζωνάρια, (όπως τα λέμε στο Πάπιγκο) ή φρύδια, στο χείλος των γκρεμών.

Και συνεχώς εναλλάσσονται οι όψεις αυτές, όχι μόνον κάθε εποχή, αλλά και κάθε μήνα, για να μην πω, κάθε μέρα και κάθε στιγμή.

Πλουσιωτάτη η χλωρίδα της, γι' αυτό και οι διάσημοι Ζαγορίσιοι Πρακτικοί γιατροί, οι λεγόμενοι και Βικογιατροί, εδώ εύρισκαν και μαζευαν τα θεραπευτικά τους βότανα.

Πλούσια και η πανίδα. Πόσα δεν διηγούνται οι παλιοί ευσυνειδητοί κυνηγοί!

Από τα σπλάχνα της, αναβλύζει ο Βοϊδομάτης, ένα από τα λίγα ποτάμια στον κόσμο που έχει τα καθαρώτερα νερά. Εδώ, στην Τύμφη, είναι και η περίφημη χαρδόρα του Βίκου και του Αώου. Πολύ σωστά ε χαρακτηρίσθησαν «Εθνικός

Δρυμός» και καλόν είναι να μην μείνει μόνον «στα χαρτιά», αυτό όμως είναι ένα άλλο θέμα, το οποίον σε κάποια άλλη ευκαιρία, πρέπει να συζητηθεί.

Έτσι και αγνάντεψες την Τύμφη, μαγευτικές, έγινες για πάντα αιχμάλωτός της!

Τούτη η σπάνια άγρια ομορφιά, ήταν γνωστή από τα πανάρχαια χρόνια, την αναφέρει ο Στράβων, και κίνησε το ενδιαφέρον πολλών περιηγητών, επιστημόνων και ορειβατών και πιο πολύ έγινε γνωστή τα τελευταία χρόνια, καθώς οι πόλεις με τα ταμμεντοκούτια τους, έγιναν αποτρόπαιες και απάνθρωπες τρώγλες-φυλακές.

Χιλιάδες άνθρωποι, από την Ελλάδα και από όλες τις χώρες του κόσμου, έρχονται να θαυμάσουν το μεγαλείο της Τύμφης. Ενθουσιάζονται να περπατάνε στα στενά μονοπάτια της, στις πλαγιές της, στα δάση της.

Ν' αναβαίνουν στις κορφές της. Να σκαρφαλώνουν στα βράχια της, στους γκρεμούς της.

Βλέπετε, πρόλαβαν «ν' αξιοποιήσουν» τα δικά τους βουνά, με την επέμβαση των μηχανικών μέσων και κάνοντας δρόμους ως τις ψηλότερες κορφές τους «για να βλέπουν και απολαμβάνουν όλοι», γέμισαν με κέντρα, σαλέ, ρύπανση και ηχορύπανση. Καταστράφηκε η χλωρίδα, χάθηκε η πανίδα.

Μπούχτησαν και απογοητεύτηκαν από όλα αυτά και έρχονται εδώ στην Τύμφη, για ν' απολαύσουν την πρωτόγονη κι απείραχτη ομορφιά της.

Φεύγουν γοητευμένοι, ξανάρχονται και φέρνουν και άλλους. Μα έλα, που μερικοί, πως να τους χαρακτηρίσω, ανίδεους, απαίδευτους, άμουςους, πεζούς υπηρέτες του Κερδώου Ερμή;

Ζήληψαν την ομορφιά της Τύμφης μας και βάλθηκαν, με ξένα κονδύλια, «καλά και σώνει», να την αξιοποιήσουν, πες καλύτερα, να την βεβηλώσουν, να την καταστρέψουν!

Μεγαλόπνοες μελέτες και σχέδια επί σχεδίων!

Εγκαταστάσεις τελεφερίκ από Κόνιτσα προς Αγκάθι και τα «Α'βαδάκια»!

Εξομάλυνση των πλαγιών του Λάπατου και την κατασκευή χιονοδρομικής πίστας!

Κέντρα στην Αγία Κυριακή! Ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι από Κλειδωνιά και Πάπιγκο προς Αγίαν Κυριακή!

Και τις οίδε πόσα ακόμη παρόμοια έργα!

Μα τι πράγματα είναι αυτά;!

Μπορείτε να φανταστείτε, πόση μεγάλη ζημιά θα κάνει σε ολόκληρο το οικοσύστημα;

Με νουν αυτοί οι κύριοι, ότι ο κάθε τόπος αξιοποιείται με ό,τι δικό

του έχει να παρουσιάσει.

Και η Τύμφη αξιοποιείται, όταν μείνει έτσι στολισμένη, όπως είναι σήμερα, με τη δική της πρωτόγονη παρθενική ομορφιά της!

Κύριε Δήμαρχε,
Κύριε Γραμματέα Περιφέρειας
Δυτικής Ελλάδος και Ηπείρου,
Αγαπητοί ορειβάτες,

Η τυχόν διανοίξεις δρόμων στον ορεινό όγκο της Τύμφης, θα επιφέρει κάθετη μείωση του τουριστικού ρεύματος, τόσο των Ευρωπαίων, ιδίως ορειβατών και τουριστών, όσον και του Ελληνικού στοιχείου, πράγμα που επανειλημμένως έχουν διατυπώσει αμφοτέρωθεν τα μέλη, με δυσμενείς επιπτώσεις εις βάρος των μονίμων κατοίκων των πέριξ της περιμέτρου του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου χωριών, ιδίως αυτών που οι νέοι ασχολούνται με την εξμνηρέτηση των διακινουμένων τουριστών, με αποτέλεσμα να επέλθει ο μαρασμός και η ερήμωσις της περιοχής.

Εμείς οι ορειβάτες του Ο.Σ. Παπίγκου, και είμαι απολύτως βέβαιος ότι και σεις οι παρόντες, ως μέλη των Ορειβατικών Συλλόγων Δυτικής Ελλάδος και Ηπείρου και οι φυσιολάτρες, δεν θα επιτρέψουμε ποτέ στις ιδιόκτητες εκτάσεις του Παπίγκου «Αγία Κυριακή-Αγκάθι-Μπάλεζο-Έλατα κ.λ.» να γίνουν χιονοδρομικές πίστες, ξενοδοχεία, δρόμοι και τις οίδε τι άλλο περιμένουν τα ήσυχα βουνά μας να γνωρίσουν στο άκουσμα «αξιοποίηση».

Οι ξένοι και οι δικοί μας ορειβάτες, προτιμούν να περπατήσουν και να φτάσουν στην κορυφή ιδρωμένοι και κουρασμένοι. Οι ξένοι «αξιοποίησαν» τα δικά τους βουνά και τώρα τα εγκαταλείπουν και έρχονται στα δικά μας, στην άγρια Τύμφη να χαρούν ό,τι είχαν και το έχασαν.

Θέλουμε, όλοι μαζί, περπατώντας ν' ανεβαίνουμε στην Τύμφη. Να μας καίει ο ήλιος το καλοκαίρι. Να μας τσούζει το κρύο το χειμώνα.

Να ιδρώνουμε! Να ξαποστήνουμε! Και πάλι να ξεκινάμε! Θέλουμε ν' ακούμε τα πουλιά να κελαϊδούν!

Ακόμη και τα τζίτζικια, τα ζουζούνια και τις μύγες ν' ακούμε!

Θέλουμε ν' ακούμε την ησυχία! Θέλουμε να βλέπουμε τ' αγρίμια άφοβα να ζουν και να κινούνται στο περιβάλλον τους!

Θέλουμε, διψασμένοι, να πίνουμε νερό από τις πρόχειρα φιαγμένες βρύσες!

Θέλουμε στη μπιστιριά, (τώρας πούμε στο Καταφύγιο), κατάκοποι από την πορεία και με αναμένει στη μέση φωτιά, να κοιμώμαστε!

Θέλουμε, ήσυχα ν' απολαμβάνουμε τις ανατολές και τα βασιλέματα του ήλιου και του φεγγαριού Σας ευχαριστώ

* Εισήγηση που έγινε κατά την συνάντηση των Ορειβατικών Συλλόγων Δυτικής Ελλάδος και Ηπείρου, στις 20 Ιανουαρίου 1996, στα Γιάννινα και στο ξενόδοχείο «Ξενία» από τον Γραμματέα του Ο.Σ. Παπίγκου κ. Ανδρ. Αποστόλου.

Ποίηση

ΣΤΗΣ ΓΗΣ ΤΗ ΓΥΡΑ

Κάτω απ' το φεγγάρι,
τα σώματα περνούν αερικά,
τα κάστρα.

Αστρα κινούνται στον πυραύλων
τις ωθήσεις.

Αφήνουν στον παράδεισο
η κόλαση να οδηγήσει,
άντρες με τρύπια σωθικά.
Στους δρόμους τα χαμίνια,
πουλούνε φραγκοστάφυλα και μήλα
στα κοφίνια.

Στης γης τη γύρα,
μια μεριά με ζέστη να καθίσεις.

Με τόνα μάγουλο ξερό,
και τ' άλλο με εκκρίσεις,
να τρέξει αλμυρό νυρό,
— που εσύ το ξέρεις δάκρυ —
και οι σκιές το χύσανε

κουβάδες όνειρο,
στης γης το μάτι.

Μιλώ για φόνους με νεκρούς
που συναντιώ στο Περού,

και με κοιτούν με μάτια
ορθάνοιχτα

και πέντε αγκαλιές σιτάρι.

Και σιωπούν τις σιωπές
ν' ακούσουν τη φωνή μου.

— Παιδί μου γγώ κι ανάπηρο
πλένει στη βρύση την ψυχή τους —

Παγώνει η γέννα.

Χώνω τα χέρια μου

βαθιά στη μήτρα.

Η αγριότητα φωνάζει τη ζωή

να 'ρθει με δέρμα αντιλόπης.

Να κυνηγήσει ο κυνηγός.

Να συλλαβήσει ο έφηβος

την πρώτη του μετάνοια

.....

Τάξε μου ήλιε, το Θεό.

Θεέ, τραγούδα με μικρό στόμα

τραγούδια.

Φλόγες Κόκκινες· βασανισμένες όρκους...

.....

Και το ρολοί χτυπά εφτά.

Αρσινόη Τσακαλογιάννη

ΠΙΝΕΛΙΑ

Στο παρανίσι μου το Χρίστο 3 ετών, που είναι τόσο δεκτικός και πρόσφορος στην ορειβατική μύηση

Μοναχικός στις κορυφές το ξάγναντο
το ματωμένο δειλινό,
τον Ήλιο αποθαύμαζα
αργά αργά, μι ακρώρεια ν' αναγέρνει!

Τι πινελά!

Χρυσός και λάβα σμίγανε.

Και μια διάχνη σειρά

απ' ασημί μαρμαρυγές

στα βάθη τα επάλληλα

πανέμορφα σπαρατίζει!

Φωκίων Ιωαν. Καψάλης

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΓΚΑΣΤΑΡΜΠΑΙΤΕΡ

Αν σίγουρα τ' αποφάσισες
στην Ιθάκη να γυρίσεις
εύκολος θα 'ναι για σε ο δρόμος.

Δε θα βρεθούν να σ' εμποδίσουν
οι Κίκονες κι οι Λαιστρυγόνες
οι Σεϊρήνες και οι Κύκλωπες
και τ' άλλα θαυμάσια τέρατα.

Τα μαγικά δε θα υπάρξουνε για σε
της Κίρκης
ούτε η Καλυπώ με πέπλα αραχνούφρανα
στα θεϊκά της δώματα να σε κρατήσει.

Αλλωστε δεν έμοιαζες ποτέ σου
Οδυσσεάς
— η ανάγκη εδώθε σε είχε διώξει —
κι αδιάφορες σου ήτανε οι γνώσεις
και η πείρα.
(Ταπεινή κι η ασχολία σου εκεί
που οι νιόπιοι δεν την καταδέχονταν)

Ελεύθερος εσύ απ' όλα, αυτά
τα περιπά
θα πορευτείς στο γυρισμό σου
αν στην απόφασή σου μόνη
βαρύνει η νοσταλγία.
Κι αν — προ πάντων τούτο —
έχεις εξασφαλίσει ένα μικρό κομμάτι
ή κάποια συνταξούλα...

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Τι ήτανε τούτο πάλι σήμερα
Έτσι στα καλά καθούμενα
Να θνητρώ
Τον άθλιο εκείνο γέροντα
Με τις κοίφες κόγχες των ματιών
Τη ματωμένη άσπρη γενειάδα
Και το ροζάρικο ραβδί στο χέρι
Να οδεύει παραπατώντας
της μαύρης μοίρας του το δρόμο;...

(Μήπως και στέκει αληθινός ο λόγος;
Κρύβει ο καθένας μέσα του
κι έναν μικρόν Οιδίποδα;)

Βύρων Βαρζώκας

Το σημερινό μου

ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ...

Ντυθήκαμε τα λόγια τα πολλά, τα κάναμε κειμήλια πανηγύρι. Ακόμωπο αφήσαμε — από θράσος — το πρόσωπό μας. Δεν τα 'χουμε καλά και με το δικό μας τον καθρέφτη. Βοηθήσαμε — χρόνια πολλά — να υψωθεί ο τοίχος της φυλακής μας. Διαγράψαμε όλα τα παλιά γιατί θέλει πρώτος να σπάσει εκεί που κάθισε η σκουριά. Βρίσκαμε «άλλοθι» πολλά κι ανησυχούμε... για τους νέους. Και το τραγούδι μας... δεν τους αρέσει. Εμείς επιμένουμε να τους λέμε: Είναι δική μας παραγγελιά, είστε ακόμα παιδιά. Είναι αυτά τα παιδιά που βρίσκουνε τ' αλάτι. Αναμενέμε ό,τι αφήσε ο χρόνος στο διάβα του και γράφουν σε κείνες τις πλάκες πως θα διαβούν κι αυτοί όρθιοι και νέοι. Χαμογέλασε ο ήλιος γιατί χάρηκε τα πρόσωπά τους, γοργοπέρασε ο αγέρας κι έστειλε την ελπίδα. Τη συνάντησε ο γέρος και την έκανε χαμπερί: Συντρόφοι βγήκαν στα χωριά!! Και τα πουλιά δεν πήγαν να φωλιάσουν. Παιδιά, πουλιά, μια αγκαλιά και μιας ζωής αντάρα. Γίνεται η νύχτα μέρα μες στον χωριών την ερημιά. Γλεντοκοπάνε οι ράχες, τα βουνά κι είναι η χαρά ποταμι. Όσων τα μάτια κλείσανε και το καντήλι καίει, αναστηκάνουν το χάρμα που 'χουν για σκέπασμα και βγαίνουν στο σερβάνι. Για το χωριό, μια τόσο ελπίδα φτάνει. Στις μέρες μας...

Χρ. Γ. Καρβούνης

Ι. Γ. Παπαϊωάννου

Η 25η Μαρτίου 1821 αποτελεί σταθμό-ορόσημο στη Νεοελληνική ιστορία, όπου η έξαρση του ηρωισμού και της αυτοθυσίας των προγόνων μας καθόρισε τη μελλοντική πορεία της φυλής μας.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο υπόδουλος λαός μας, που έζησε 400 ολόκληρα χρόνια κάτω από τις πιο σκληρές συνθήκες βίας, οικονομικής και πνευματικής εξαθλίωσης, όπου η αμάθεια, η δυστυχία, οι εξευτελισμοί και η καταπαράση των έζωναν ασφυκτικά και κινδύνευε να χάσει ότι τον συνέδεε με το εθνικό του παρελθόν, να αλλοτριωθεί και να αφανιστεί, βρήκε τη δύναμη και το ψυχικό σθένος να ορθώσει το ανάστημά του, να αγωνιστεί σκληρά και να κερδίσει την ελευθερία του. Αναλογίζεται βέβαια κανείς πως ανέλαβε μια τέτοια παράτολμη απόφαση, ποια δύναμη τον στήριξε, του χαλύβδωσε την αντοχή και τέλος τον οδήγησε στο εκπληκτικό κατόρθωμα.

Η απάντηση στο ερώτημα είναι ότι ο Έλληνας ραγιάς, παρά τις καταπιέσεις και τα δεινά που αντιμετώπισε στη μακρόχρονη — τεσσάρων ολόκληρων αιώνων — περίοδο αδυσώπητης σκλαβιάς, κατόρθωσε να διατηρήσει στο βάθος της ψυχής του και να ανανεώσει την πίστη του προς τα εθνικά και χριστιανικά ιδεώδη. Έκρυβε μέσα του το ελληνικό παρελθόν, την κληρονομιά των πατέρων του, την ελπίδα της αναστάσεως του γένους, που τη θέρεινε στο κρυφό σχολειό ο καλόγερος, αυτός ο πνευματικός οδηγός και επιψυχωτής των σκλάβων. Γαλλοχρήθηκε

25η Μαρτίου 1821

«Ορόσημο στη Νεοελληνική μας ιστορία»

Με την ευκαιρία της Εθνικής Εορτής δημοσιεύουμε σχετικό άρθρο του συμπατριώτη μας από το Μεσοβούνι συν/χου εκπαιδευτικού κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΔΟΥΣΜΠΗ.

από τα κηρύγματα του Ρήγα και του Κοραή και των άλλων λόγιων και διασφάλων του γένους, που του αναπτέρωναν το αίσθημα της ελευθερίας και αφύπνιζαν τις δυνάμεις του έθνους. Έτσι ξεπήδησαν οι Φιλικοί, οι γενναίοι πολεμάρχες και εθνεγέρτες — ηρωικές μορφές του 21 —, που εμπνεύμενοι από την πίστη στο Χριστό και την πατρίδα, άναψαν τη θρυαλίδα ενός τιτανίου αγώνα.

Τότε σε κάθε γωνιά της ελληνικής γης οι Έλληνες ραγιάδες έδωσαν το παρόν στο εθνικό προσκλητήριο και με την αγωνιστική τους ορμή και με το αίμα των μαρτύρων της ελευθερίας μας καθιαιμάστηκαν και έγιναν σύμβολα ηρωισμού και θυσίας βουνά και κάμπους, πόλεις και χωριά, στεριές και θάλασσες της ελληνικής πατρίδας.

Τότε κατά τον ποιητή έγινε: «κάθε πετράδι κι Όλυμπος, κάθε βουνό και Πίνδος, κάθε ακρογιάλι και Ψαρά, κάθε χωριό και Σούλι».

Η ελληνική ιδέα αποτέλεσε ακαταμάχητη δύναμη και οδήγησε στον αγώνα ιερομένους και δασκάλους του γένους, καπεταναίους και ατλούς Έλληνες και μετά από μακρούς και σκληρούς αγώνες από αμέτρητες θυσίες και ολοκαυτώματα, μέσα από τα ερείπια

και τους τάφους των προγόνων μας επανήλθε η ελευθερία στην Ελλάδα, όπου γεννήθηκε.

Όμως το κατόρθωμα του 1821 ήταν καθοριστικό για το μέλλον του ελληνισμού, γιατί διαμόρφωσε την μετέπειτα πορεία του έθνους μας.

Αποτέλεσε πηγή και αφετηρία των εθνικών μας εξορμήσεων στα νεότερα χρόνια. Η ακτινοβολία και η δύναμή του οδήγησε το έθνος μας στους νικηφόρους αγώνες του 1912-13 και στην εποποιία του 1940-41.

Η ιδέα του '21 τροφοδοτεί και θα τροφοδοτεί το εθνικό μας οργανισμό με τις δυνάμεις εκείνες, που τον καθιστούν πάντα νέο, σφριγηλό, γεμάτο από ενθουσιασμό και πίστη προς την αποστολή του.

Αλλά η επέτειος της 25ης Μαρτίου δεν προσφέρεται μόνο για πανηγυρισμούς, για αναμνήσεις παλαιών νικών και νέων θριάμβων, είναι και ημέρα αναλογισμού των εθνικών μας υποχρεώσεων για τη διαφύλαξη των ηθικών δυνάμεων του έθνους, με τις οποίες η Ελλάδα ισχυροποιείται και δημιουργεί και εμπνεύμενη από τη μεγάλη πολιτιστική της κληρονομιά πορεύεται προς την πρόοδο και την εθνική ανάπτυξη. Η μεγάλη εκείνη ιστορική στιγμή

μή, όπου ο Έλληνας διακρίθηκε για το μεγάλο απόθεμα της ψυχικής του δύναμης και την έξαρση της αυτοθυσίας του, δημιούργησε το εθνικό και ηθικό περιεχόμενο της νεώτερης Ελλάδας, από το οποίο πρέπει να εμπνεύμαστε εμείς οι σημερινοί Έλληνες, γιατί έχουμε χρέος να διαφυλάξουμε στο ακέραιο ό,τι μας παρέδωσαν οι δημιουργοί του '21, να γίνουμε εκτελεστές των επιταγών που μας ανέθεσαν και συνεχιστές του εθνικού μας παρελθόντος.

Αυτή την παρακαταθήκη, τον ενθουσιασμό και την αισιοδοξία μας για το εθνικό μας μέλλον να την παραδώσουμε στους νέους, την αιωνιανή ελληνική γενιά, την ελπίδα του έθνους μας. Η ιστορία μας και το κατόρθωμα του '21 μας επιτάσσουν να τονώσουμε την πίστη μας προς τα ιδανικά της πατρίδας, της θρησκείας και της ελευθερίας. Να προσηλώσουμε το νου και την ψυχή μας στα αιώνια και ανατάλτα ιδεώδη της πανάρχαιας, αλλά πάντοτε νεανικής φυλής μας και να διατηρήσουμε σε υψηλό επίπεδο τις εθνικές μας δυνάμεις. Όμως παράλληλα πρέπει να εργαζομαστε με αίσθημα ευθύνης για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της πατρίδας μας, για να μπορούμε με μ' αυτό τον τρόπο να συμπεριεντούμε με τους λαούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στην οποία ανήκουμε και να εξασφαλίσουμε για τη χώρα μας ένα μέλλον που εγγυάται τη δημιουργία και την πρόοδο, ένα μέλλον αντάξιο του ιστορικού μας παρελθόντος.

Δεν είναι ιστορικά γραμμένο γιατί οι Σουδενιώτες έφτιαξαν καινούργιο μύλο, αφού για την εξυπηρέτηση των αναγκών του χωριού υπήρχαν τρεις μύλοι στη Βελλά, η οποία ανήκε στα Κάτω Σουδενά.

Λέγεται ότι γύρω στο 1300 ο Ηγούμενος της Βελλάς απέσπασε Χρυσόβουλο με το οποίο οι Σουδενιώτες έπρεπε να δίνουν,

ΑΠΟΜΕΙΝΑΡΙΑ ΜΙΑΣ ΑΛΛΗΣ ΖΩΗΣ

Ο ΜΥΛΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΩΝ

το ίδιο ξαί (πληρωμή σε είδος, αλεστικά) όσο και όλοι οι άλλοι, διότι οι μύλοι, τα μαντάνια και οι νεροτρουβιές, ήταν ο μόνος πόρος του Μοναστηριού.

Έτσι αποφάσισαν κι έφτια-

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Μονάκριβό μου χωριό

Είμαι μια νέα κοπέλα, που έχω την ευτυχία η μητέρα μου να κατάγεται από τα Ζαγοροχώρια και συγκεκριμένα από τον Ελαφότοπο. Ανήκουμε σε μια από τις πιο πολυπληθείς οικογένειες του χωριού.

Εγώ βέβαια και η οικογένειά μου ζούμε εδώ και χρόνια στη Θεσσαλονίκη. Σαν έρθει όμως το καλοκαίρι η σκέψη μου κι ο νους μου ταξιδεύει στο υπέροχο χωριό μου. Κατορθώνω τελικά να το επισκεφτώ το πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου, τις μέρες δηλαδή που πραγματώνεται και το παραδοσιακό πανηγύρι.

Ο Ελαφότοπος ως ουσία ορθώνεται μπροστά μου σαν ένας παράδεισος: πρωτογενής αρχιτεκτονική δομή, παραδοσιακά σπίτια, γκαλντερίνια, καταπράσινα βουνά ολόγυρα, χαρούμενοι άνθρωποι διαφόρων ηλικιών που σχηματίζουμε όλοι μαζί κεφάτες παρέες.

Μέρες ανέμελες κι ευτυχισμένες περνάμε στο αγαπημένο μου χωριό. Δεν πρόκειται ποτέ να ξεχάσω τα αμέριμνα και ήσυχα μεσημέρια στο πέρα πηγάδι κάτω από τις φυλλωσιές του περήφανου γέρο πλάτανου, την ηδονή που πλημμυρίζει την ψυχή μου ανηφορίζοντας στο Σουλνάρι για να γευτώ το κρυσταλλένιο νερό της πηγής, τις απογευματινές βόλτες προς το γήπεδο χαζεύοντας το σούρουπο, καθώς και τα βράδια που συγκεντρωμένοι όλοι οι νέοι στην πλατεία λέμε τα δικά μας, αναπολούμε περασμένα καλοκαίρια, μετράμε τ' αστέρια που πέφτουν.

Ύψιστη στιγμή αγαλλίασης αποτελεί το τριήμερο του πανηγυριού που αρχίζει στις 6 Αυγούστου. Ο Ελαφότοπος φοράει τη γιορτινή του στολή. Κατακλύζεται η πλατεία από χωριανούς αλλά και ξένους που απολαμβάνουν τα γνήσια ηπειρώτικα τραγούδια και χορεύουν στους ξέφρενους ρυθμούς. Το ανυπόταχτο παίξιμο του κλαρίνου του Γρηγόρη Καψάλη κάνει τις καρδιές όλων να φτερουγίζουν και να αγγίζουν τον ουρανό. Εμείς οι νέοι του χωριού μου συμμετέχουμε στην τρελή χαρά χορεύοντας και ρουφώντας τους παραδοσιακούς ήχους που τόσο μας λείπουν στις εκσυγχρονισμένες πόλεις που ζούμε.

Ο Ελαφότοπος του Ζαγοριού είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα της ζωής μου. Ευχαριστώ τη γιαγιά μου (εκ μητρός), που χειμώνα και καλοκαίρι μένει στο χωριό σαν ξάγρυπνος φρουρός και μας υποδέχεται πάντα ζεστά. Ευχαριστώ κι όλους τους φίλους μου (οι περισσότεροι από Αθήνα) που μοιράζονται μαζί μου στιγμές ευτυχίας στο λατρευτό μας χωριό.

Τώρα δεν μου απομένει τίποτα άλλο εκτός από το να περιμένω να έρθει το καλοκαίρι για να βρεθώ και πάλι στο αγαπημένο μου χωριό. Μέχρι τότε θα διαβάζω το αγαπημένο μου περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» και θα βρίσκομαι νοερά κοντά στους δικούς μου και τους φίλους μου.

Λαμπρινή Φράγκα

Τσεπέλοβο 10.2.96
Ελ.

Η ΙΣΤΟΡΗΣΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ ΟΙ ΕΚ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ ΛΟΓΙΟΙ

Στο άρθρο μας, («ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» Δεκέμβρης 1995) για την ιστορία του Αγίου Νικολάου στο Τσεπέλοβο έγραφα: «...τούτο το αριστούργημα της ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ είναι έργο, το πιο ολοκληρωμένο τους, των Μακάρεων εκ Καπεσόβου Αγιογράφων και σε παρένθεση (ας ασχοληθούν οι εκ Καπεσόβου Λόγιοι με την ιστορία τους, το αξίζουν).

Πιστεύω απόλυτα πως η Αγιογράφηση του Αγίου Νικολάου είναι το πιο τέλει έργο τους. Ο ναός τούτος με τους 12 τρούλους, τις 6 κολώνες και τα 16 τέρτα του, είναι μνημείο των εκ Καπεσόβου Αγιογράφων.

Η ιστορία του Ελληνικού Έθνους στον τόμο 19 σελ. 252 γράφει: «...τα άλλα χωριά, που συνάγουμε από τις επιγραφές, ότι βγάζουν Αγιογράφους, είναι το Καπέσοβο, το Τσεπέλοβο, τα Άνω Σουδενά...» και πιο κάτω

«...Η οικογένεια Καλούδη από το Καπέσοβο που δουλεύει στη Μακεδονία, ο Ιωάννης, από το ίδιο χωριό με τα τέκνα του Αναστάσιο, Αναγνώστη και Κωνσταντίνο καθώς και άλλος Αναστάσιος με τους εξαδέλφους του Ιωάννη και Γεώργιο... μπορούσαν να σημειωθούν και άλλες περιπτώσεις συνεργασίας πατέρα με το γιο του ή δυο αδελφών... (Α' σελ. 252).

Η ίδια ιστορία του Ελλ. Έθνους τόμ. ΙΑ' σελ. 255 γράφει... «της Μονής Ταξιάρχων στα Κάτω Πεδινά έργο του Ηπει-

ρώτη Αναστασίου 1749...» ή το εκ Καπεσόβου Αναστάσιος...

Θα γράψω μερικές ακόμα επιγραφές έργων των εκ Καπεσόβου Αγιογράφων, και ίσως αυτό αποτελέσει σαν ερέθισμα, για περαιτέρω και σε βάθος έρευνα, γι' αυτούς, από τους εκ Καπεσόβου λόγιους...και το μπορούν... Μονή Αγιάνη στο Ρογκοβό Τσεπέλοβο.

Υπέρθυρη επιγραφή «ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΡΑΘΡΩΝ Ο ΘΕΙΟΣ ΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ ΚΥΡ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΕΞ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΕΚ ΚΟΜΗΣ ΛΟΥΨΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟ Α.Ψ.Μ.Ε. ΚΑΙ ΜΗΝΙ ΜΑΪΟΥ, ΑΝΙΣΤΟΡΗΘ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟ Α.Ψ.Ε.Ε. ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΔΙ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΤΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ, ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗ, ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΥΟΝΤΟΣ, ΗΓΟΥΜΕΝΕΥΟΝΤΟΣ ΚΥΡ ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΣΑΒΑ ΜΟΝΑΧΟΥ, ΧΕΙΡ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩ ΚΑΠΕΣΟΒΗΤΩΝ.

Σε πολύ ωραία εικόνα της Παναγίας, στον τέμπλο του ναού του μοναστηριού, υπάρχει ή παρακάτω ωραία επιγραφή, από Αγιογράφο ίσως μαθητευόμενο ή συνεργάτη των Αγιογράφων, μια και είναι ίδια, με τη χρονολογία της ιδρύσεως του ναού.

«Παρθένε, Άχραντε, Θεοχαρίτωτε, τον Σον δυσώπει Υιόν, δια πάντα μη με καταισχύνην εν ημέρα της δίκης, αλλά συναριθμήσαι τους εκλεκτούς προβάτους, μνησθήη Κυρία ημών, Δημήτρη, Κάλω, Ζωίτσα, Αλεξάνδρας τε και Γεωργίου... εγράφη παρά Δημητρίου Αθανασίου Ζούκη, του από χώρας Καλαρρύτε, εις νημόσυνόν του και των άνω ρηθέντων 1774...».

Στη θαυματουργή εικόνα του Προδρόμου, στον τέμπλο του ναού... (το έζησα ένα θάμνα του...) μια επιγραφή γράφει... «Δέσσης Ιωάννου υιού του αθανασίου Καπεσοβήτου του Αγιογράφου, την αφιέρωσε εις το ιερόν μοναστήριον του Αγίου Ιωάννου εις Ρογκοβόν, να είναι εις ευχήν και την ωφέλειαν, έτος 1774...».

Επιγραφή στον τέμπλο του Αγίου Νικολάου στο Τσεπέλοβο.

«ΙΣΤΟΡΗΘΗ ΚΑΙ ΕΚΑΛΛΟΠΙΣΘΗ Ο ΠΑΡΩΝ ΤΕΜΠΛΟΣ ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΩΝ ΕΝΤΙΜΩΤΑΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ... ΚΑΤΑ ΤΟ Α.Ψ.Ε.Δ. (1764) ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΥΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΠΕΣΟΒΗΤΩΝ...».

Υπέρθυρη επιγραφή στον Άγιο Νικόλαο Τσεπέλοβο.

«ΙΣΤΟΡΗΘΗ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥΤΟΣ, ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΚΑΤΑ ΤΟ Α.Ψ.Π.5. (1786) ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΤΟΣ ...ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ αυταδέλφου ΤΩΝ ΚΑΠΕΣΟΒΗΤΩΝ».

Επιγραφή στη Μονή «ΒΙΣΟΚΟ» Κολωτάς γράφει:

«ΕΚΤΙΣΘΗ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΒΙΣΟΚΟ, ΕΤΙ ΔΕ ΑΝΕΚΑΙΝΙΣΘΗ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΟΝΗΣ 1783 ΚΑΙ ΕΞΩΓΡΑΦΙΣΘΗ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΔΙ ΕΞΟΔΟΥ ΤΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΣΩΝΔΗΛΗΣ ΤΟΥΣ 1818 ΜΑΪΟΥ 30 ...ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΥΙΟΥ ΚΑΠΕΣΟΒΗΤΟΥ ΚΑΙ ΥΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΤΣΕΠΕΛΟΒΗΤΩΝ.

Η παραπάνω επιγραφή μαρτυρεί τη συγγενική σχέση που είχαν οι Αγιογράφοι του Καπεσόβου, με τους εκ Τσεπέλοβου Αγιογράφους...

Εγώ έγραψα αυτά που μπορούσα να βρω... Τώρα τονλόγον έχουν οι εκ Καπεσόβου Λόγιοι, για τους Μακάριους χωριανούς των Αγιογράφων, και υπάρχουν άριστοι ερευνητές στο Καπέσοβο...

Και μπορούν...ας ξεκινήσουν...περιμένουμε...

μυλαύλακο ξεκινούσε απ' τα χαβούρια και τη βρύση του Φωτέτσιου.

Ήταν φτιαγμένο με τοίχο και πλατύ ενάμισο μέτρο. Μήκος 230 περίπου μέτρα και κατάληγε σε ανυψωμένο τοίχο για να έχει την απαιτούμενη κρέμαση στο μύλο. Σοφά πράγματα.

Πάντοτε ήμουν πρώτος στο καθάρισμα, αν και μικρός. Ο λόγος, οι караβίδες που ήταν άφθονες.

Ένα σακούλι γέμιζα.

Τα καλοκαίρια ο μύλος υπολειπορούσε γιατί, το νερό πήγαινε για το πότισμα των χωραφιών.

Οι πρόγονοί μας για να λειτουργεί απρόσκοπτα ο μύλος απ' το Σεπτέμβριο και μετά, όπου όλο το χωριό άλεθε για το χειμώνα, άνοιξαν δεύτερο μυλαύλακο και φέρναν το νερό απ' το χάνι του Καλπακίου, λίγο μεν, αλλά απαραίτητο να μπορούν να λειτουργούν οι δυο οι μυλόπετρες.

Το φθινόπωρο είχαμε πάντοτε πτώση των υδάτων. Πολλές φορές μάλιστα η πηγή «Στιούνβρης» στέρευε.

Πολλές ιστορίες έλεγαν για τους μυλωνάδες, της Βελλάς του δικού μας μύλου και της Νοπάγιας.

Οι γυναίκες απέφευγαν να παν μένες τους στο μύλο. Γίνονταν πάντοτε παρέες και ξεκινούσαν απ' τα άγρια χαράματα για να προλάβουν σειρά.

Στο δικό μας μπάμπια Γληγόρη, υπήρχε σμπιστοσύνη. Μια φορά θυμάμαι γύρω στο 1943 έπεσε ξερός στον Πλάτανο. Ήταν υπερτασικός.

«Βγάλε μου μια πατούνα και φεύγα για το βάλτο. Να τη φορέσεις και να πιώσεις τις βόδες που θα κολλήσουν. Πάρε από μέσα μια караβάνα να τις φέρεις σε νερό».

Του τις έβαλα, μία στο ριζάκι και μία στην πλάτη, όπως με οδήγησε κι αφού φούσκωσαν με αίμα, τους έριξα αλάτι κι έπεσαν.

«Με γλύτωσες από νταμπλά» μου είπε.

«Να σ' έχει ο Θεός καλά και να κάνεις προκοπή».

Αργότερα τον νοίκιασε ο μυλωνάς απ' τα Πάνω Σουδενά, όνομα και πλάμα, καλός και έντιμος άνθρωπος, έκοψε όμως η δουλειά κι αναγκάστηκε να τον παρτήσει.

Σήμερα είναι εγκαταλειμμένος και καταρρέει.

Ίσως βρεθεί κάποιος να τον αναστυλώσει να μένει σαν μνημείο.

ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΣΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κοινωνικά

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στον ανεψιό μας Ελευθέριο Οδυσ. Καμπλέτσα που έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ευχές για μία λαμπρή καριέρα.

Αννέτα-Δευτέρης

Νέα από τον τόπο μας

φωνή του όλο και πιο πολύ να δυναμώνει για ν' ακούγεται και δυνατά και μακριά, πάντοτε για το καλό του Ζαγορίου μας.

Με πολλήν εκτίμηση
Ι. Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Αγαπητοί συμπατριώτες

Πήρα το πρώτο τεύχος του '96 του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» και αληθινά δοκίμασα πολύ μεγάλη χαρά για την πρόδοό του. Είναι το μοναδικό έντυπο, που προβάλλει τον τόπο μας και διατηρεί άσβεστη την πλούσια πολιτιστική του κληρονομιά. Για μας όλους, που ζούμε μακριά από το αγαπημένο μας Ζαγόρι, δεν μπορείτε να φανταστείτε πόση συγκίνηση νιώθουμε, σαν παίρνουμε στα χέρια μας κάθε φορά το περιοδικό σας. Καυκάς πραγματικός γίνεται στην οικογένειά μας, ανάμεσα σε μας τους μεγάλους και τις δύο κόρες μου, ποιός θα το πρωτοδιαβάσει. Είναι ένα νόμα δροσιάς και μήνυμα ελπίδας για μας τους ξενιτεμένους. Ειδήσεις από τη σημερινή ζωή στα χωριά μας, παλιές ευχάριστες ιστορίες που ζωντανεύουν, μνήμες ξεχασμένες, καλογραμμένες εργασίες για την ιστορία της περιοχής μας, πλούσια λαογραφικά στοιχεία και ένα σωρό άλλα θέματα καθιστούν το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» το πρώτο ανάμεσα στα άλλα έντυπα του είδους του και αληθινή κιβωτό πολυτίμων στοιχείων για τους Ζαγορίσιους.

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς. Το πλούσιο περιεχόμενό του, την άριστη εμφάνισή του, τη σωστή και επιμελημένη κατάταξη της ύλης του; Σας συχαίρω όλους σας και δεν σας αποκρύβω, πως η μία από τις κόρες μου, πολλές φορές ανέτρεξε στις σελίδες του περιοδικού σας για να συντάξει την επιστημονική της, ιστορικο-λογιστικού περιεχομένου, εργασία της.

Επιτελείτε αληθινά ένα πολύ σπουδαίο έργο και από βάθους καρδιάς εύχομαι να έχετε υγεία για να μπορείτε να συνεχίσετε επί πολλά χρόνια ακόμα την ωραία αυτή προσπάθεια, για το καλό του αγαπημένου μας Ζαγοριού.

Με πατριωτικούς χαίρετες
Γρ. Νικολάου
Θεσσαλονίκη

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «ΕΥΤΕΝΙΟΣ ΠΑΛΑΚΙΔΑΣ» τηρώντας το πατροπαράδοτο έθιμο έκοψε την Κυριακή 21 Ιανουαρίου 1996 την πρωτοχρονιάτικη πίτα της στο Πνευματικό Κέντρο «Κ. Λαζαρίδης». Παραβρέθηκαν εκτός από τους διαμένοντες εκεί μόνιμα χωριανούς και αρκετοί συγχωριανοί μας, από Ιωάννινα παρά τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Η τύχη για την ανεύρεση του νομίσματος χαμο-

γέλασε στην κ. Μαρία Π. Βακάμη. Όλοι έμειναν κατενθουσιασμένοι ευχόμενοι όπως του χρόνου να βρεθούμε και πάλι για την κοπή της βασιλόπιτας.

Αχ. Α.

Ο Αποκριάτικος χορός Καλουτάς και Διποτάμου

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε ο φετινός Αποκριάτικος χορός της Αδελφότητας Καλουτάς που έγινε από κοινού με τον νεοϊδρυθέντα Εκπολιτιστικό Σύλλογο Διποτάμου, στο Hotel Oscar, το Σάββατο το βράδυ στις 10 Φλεβάρη.

Η προσέλευση μελών και φίλων των δύο χωριών ήταν ικανοποιητική. Πάνω από 150 άτομα παραβρέθηκαν και διασκέδασαν μέχρι τις πρωινές ώρες, με πολύ κέφι και διάθεση.

Σ' αυτό το μεγάλο κέφι συνετέλεσε το παραδοσιακό συγκρότημα δημοτικής μουσικής του καλλιτέχνη Βαγγέλη Καραγιάννη, που ο γλυκός ήχος του κλαρίνου του, σκόρπιζε χαρά και ευθυμία.

Η εκδήλωση είχε μεγάλη επιτυχία, χάρη στη μαζική παρουσία μελών και φίλων των δύο χωριών, στις φιλότιμες προσπάθειες των Δ.Σ. των παραπάνω χωριών, που πραγματικά μόχθησαν για την ύπαρξη της ωραίας αυτής ατμόσφαιρας.

Η από κοινού αυτή ωραία γιορτή, αποτέλει θεσμό αγάπης και συναδέλφωσης για τα χωριά μας και ευελπιστούμε ότι πάντα θα μας δίνεται η ευκαιρία να καμαρώνουμε τέτοιες εκδηλώσεις, που αποσκοπούν όχι μόνο στη διασκέδαση, αλλά και στο δέσιμο και ανάπτυξη φίλης και αγάπης μεταξύ μας, κάτι που όλοι μας αποζητούμε.

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στα παραπάνω δύο Σωματεία των γειτονικών χωριών.

ΟΙ ΣΚΑΜΝΕΛΙΩΤΕΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μέρες κεφιού και γλεντιού οι μέρες της αποκριάς και οι Σκαμνελιώτες της Θεσ/νίκης μιας τέτοια μέρα το Σάββατο 17 του Φλεβάρη στις 12 το μεσημέρι έκαναν την πρώτη τους συνάντηση-συνεστίαση στο Παρανέρο της Καλαμαριάς. Η συμμετοχή των Σκαμνελιωτών ήταν εκπληξη. 70 άτομα συμμετείχαν στην όμορφη αυτή συνεστίαση. Οι σκέψεις όλων πέταξαν στο αλησμόνητο χωριό μας. Η μεγαλύτερη χαρά μας ήταν που στη συγκέντρωση αυτή συμμετείχαν αρκετοί νέοι. Μετά το φαγητό ακολούθησε κοπή πίτας και τυχερή ήταν η κ. Πέπη Βρανά. Με χαρά συμφώνησαν όλοι να αναθέσουν στον εκλεκτό δικηγόρο και συγχωριανό μας κ. Βασίλειο Μιλτιάδη την διεκπεραίωση των απαραίτητων για την ίδρυση συλλόγου. Η εκδήλωση τελείωσε αργά το απόγευμα με Ζαγοριανούς χορούς και με την ευχή όλων να γίνουν πιο συχνά τέτοιες συναντήσεις μόνο για χαρούμενα γεγονότα.

Κ.Ν.

και τη σύζυγό του για τη νεογέννητη κορούλα τους τις καλλίτερες ευχές μας.

Τις ίδιες ευχές και στους ευτυχημένους παπούδες Δευτέρη και Μαγδα. Να τους ζήσει.

«Το Ζαγόρι μας»

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ Ευχαριστήριο

— Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συμπατριώτες που έμειναν κατενθουσιασμένοι ευχόμενοι όπως του χρόνου να βρεθούμε και πάλι για την κοπή της βασιλόπιτας.

Αχ. Α.

Αρραβώνες

— Ο χωριανός μας Γεώργιος Καραβούνης αρραβωνιάστηκε στη Θεσσαλονίκη την εκλεκτή του Αμαλία.

Θερμά συγχαρητήρια και καλά στέφανα.

— Ο Δημήτριος Δήμος έδωσε αμοιβαία υπόσχεση γάμου με την Βασιλική Πεπέ.

Τα συγχαρητήρια μας και καλά στέφανα.

— Στη Θεσσαλονίκη έγιναν οι αρραβώνες του συγχωριανού μας Βασίλειου Καραβούνη με την πολυαγαπημένη του Μαρία.

Τους ευτυχείς νέους συχαίρουμε εγκάρδια και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Πολ. Σουλ. Ασπραγγέλων

Γεννήσεις

— Ο Δημήτριος Παπαποστόλου και η σύζυγός του Κωνσταντίνα, απέκτησαν το πρώτο τους παιδί, ένα γλυκυτό αγοράκι.

Να τους ζήσει.

Πολ. Σουλ. Ασπραγγέλων

Ευχαριστήριο

— Ο Πολ. Σουλ. Ασπραγγέλων ευχαριστεί θερμά το συγχωριανό μας κάτοικο Άρτας, αρχιτέκτονα Τσώλη Θωμά, για την οικονομική του συνεισφορά των 120.000 δρχ. στο Σύλλογό μας.

Θάνατοι

— Στις 15 Φλεβάρη πέθανε και η δευτέρα στα Γιάννινα η Ανδρομάχη Καραγιάννη πλήρης ημερών. Στους οικείους της θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

— Στις 22 Φλεβάρη πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του ο συνταξιούχος διευθυντής ΑΤΕ Θεοφάνης Παπαλεξίου, σε ηλικία 91 χρόνων.

Στους δικούς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΑΤΗ

Θάνατοι

— Σε βαθύ γήρας πέθανε τον περασμένο μήνα ο καλωσυνάτος συμπατριώτης μας Στέφανος Οικονόμου, ο οποίος υπηρέτησε την Κοινότητα Ελάτης επί σειρά ετών ως Πρόεδρος της με πλούσια κοινωνική δράση. Στη σύζυγό του, τα παιδιά και τα εγγόνια του. Το «Ζ» εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια.

Το «Ζ» μας

ΚΑΠΕΣΟΒΟ Θάνατοι

— Πλήρης ημερών μας εγκατέλειψε η Ανδρομάχη Β. Δαλκαβούκη. Στις 12/2/96 κηδεύτηκε στο Καπέσοβο Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της τα εγγόνια της και τα δισέγγονά της. Απ. Ντιναλέ

Ευχαριστήρια

— Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συμπατριώτες που έμειναν κατενθουσιασμένοι ευχόμενοι όπως του χρόνου να βρεθούμε και πάλι για την κοπή της βασιλόπιτας.

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

— Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συμπατριώτες που έμειναν κατενθουσιασμένοι ευχόμενοι όπως του χρόνου να βρεθούμε και πάλι για την κοπή της βασιλόπιτας.

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

Η μητέρα: Γούλια Στεργίου. Ο γιος του: Κώστας Στεργίου και μητέρα του Κριστίν. Η θεία: Ελένη Βασιλά

Απ. Ντιναλέ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΖΩΡΔΟΥΜΗΣ

Στις 17 του Φλεβάρη πέθανε στα Γιάννινα και την επόμενη κηδεύτηκε στο χωριό του ο συνταξιούχος δάσκαλος Περικλής Ζωρδούμης σε ηλικία 76 ετών. Συνδρομητής και συνεργάτης του περιοδικού μας μέσα από τις σελίδες του οποίου, με ποιήματά του εκδήλωνε την αγάπη του για το χωριό του και το Ζαγόρι τότε με τ' όνομά του και τότε με το ψευδώνυμο «Σουδενιώτης».

Στη μνήμη του αναδημοσιεύουμε από το ποιήμα του:

ΖΑΓΟΡΙ

Κάποια θεά πανέμορφη του βοϊδομάτη νύμφη,
με τα κρινένια χέρια της σ' απόθεσε στην Τύμφη.
Κι εκεί μέσ' την απλόχωρη και την τραχιά αγκαλιά της
φαντάζεις μεγαλόπρεπο... γεύσαι τα φιλιά της.

Πάντα περήφανο, ανθρό, θάνατο Ζαγόρι
σκορπιάς τριγύρω σου αρχοντιά κι έχεις βουνίσια χάρη.
Μοιάζει της μάνας Ήπειρος το χαιδέμενο αγόρι,
κι οι ρεματίες, τα βράχια σου μοσχοβολούν θυμάρι.

Σαράντα τέσσερα χωριά, σμαράγδια σκορπισμένα
σε βαθυπράσινο χαλί... απ' αργαλειό υφανσμένο,
γαντζώθηκαν στους κόρφους σου, ολόψυχα δασμένα
στ' αγνό μεθύσι που σκορπιάς... όντας 'σαι ανθισμένο.

Της καλωσύνης, της χαράς είσ' ανοιχτό περβόλι
σε κάθε ξένο που περνά για να γευτεί το μύρο,
που βγαίν' από τα σπλάχνα σου... και μέσα σου και γύρω
όλα καθάρια, σ' έπλασαν στεριάς αραβόλι.

Ποτέ δεν έζησες νεκρό... και τα παιδιά σου αιώνια,
εκράτησαν μεσούρανα της σκέψης το λυχνάρι.
Στάθηκες πάντα ελεύθερο σε «νυχτωμένα» χρόνια
κι έμεινες της παράδοσης μοναδικό κλινάρι.

Στις ξενιτιάς τ' αντίποδα μοχθεί το κάθε χέρι
να φέρει στο «χειμώνα» σου, ζεστό ένα «καλοκαίρι».
Φτωχός εγώ... δεν τα κρατώ, αυτά που θες καλούδια,
γι' αυτό ανθοδέσμη σούπλεξα με στίχους και τραγούδια.

ΑΛΚΗΣ ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΦΗΣ

Ανήμερα την Πρωτοχρονιά όφισε την τελευταία του πνοή, έσβησε ήσυχα και σιγαλά και αναπαύθηκε, ύστερα από ολιγοήμερη αδίαθειά και τάφηκε στη Θεσσαλονίκη, στις 2 του περασμένου Γενάρη 1996, ο εκεί συμπατριώτης ΑΛΚΗΣ ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΦΗΣ, από τον Καπέσοβο. Ο αποδημήσας σεπτός πρεσβύτερος ΑΛΚΗΣ ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΦΗΣ, από τον γόνος της πολυκλαδής, λαμπρής και ξεχωριστά δημιουργικής γενιάς του, ήταν μόνιμα εγκαταστημένος και άριστα επαγγελματικά και οικογενειακά αποκαταστημένος, στη Θεσσαλονίκη, πριν από το 1930, όπου σταδιοδρόμησε και διέπρεψε, ως Συμβολαιογράφος, μισόν και πλέον αιώνα και είχε παραδειγματική, εξαιρετική, ουσιαστική και καρποειδή και υποδειγματική εντιμότητα του, αγαθότητα πήμη. Εύλογα η κηδεία του υπήρξε πάνδημη και κατανυκτική, με μεγάλη συμμετοχή πλήθους εκπροσώπων Αρχών, εργαζομένων, από την πολυσχιδή και κοινωνική δραστηριότητά του, κατοίκων της του ξεπροβόδιαν στο τελευταίο, στο αγύριστο αυτό ταξίδι του, τα αγαπημένα, άριστα αποκαταστημένα του παιδιά, τα εγγόνια και τα δισέγγονά του, που αξιόθηκε να τα χαρεί φίλοι και πλήθος από την εκλεκτή κοινωνία και τη ζαγορίσια παροικία της Θεσσαλονίκης, που και υπηρέτησε εύορκα και κομψούσε διακριτικά η τόσο γλυκειά, ήμερη, πάγια κηλοσυνάτη και χαμογελαστή, συνεπής, ακέραιη και επιβλητική παρουσία του. Έτσι, και σφράγισε τον πρώτο ευρύ, πλούσιο και ξεχωριστά δημιουργικό κύκλο της γενιάς του, αφήνοντας αγαθότητα και άσθητική μνήμη, βαθιά χνάρια και έργο και ελόγα αιελάφου το χάρμα της δεύτερης πατρίδας του, της Θεσσαλονίκης, που τον σκεπάζει. Η Σ.Ε. εκφράζει, σ' όλους τους συγγενείς και οικείους του, τα θερμά της συλλυπητήρια. (Στ. Χ. Τζ.)

ΛΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Συγκλονισμένοι όλοι οι Καπεσοβίτες απ' τη θλιβερή είδηση του θανάτου σου, μαζευτήκαμε εδώ στον Αη Νικόλα, μαζί με πλήθος φίλων σου και γνωστών να σε κατευοδώσουμε στο στερνό σου ταξίδι.

Η καμπάνα της εκκλησίας του Αη-Νικόλα κατάμαυρο βάφει τον αγέρα του μικρού χωριού μας. ΛΑΚΗ ΜΑΣ. Σε κλαίει, σήμερα, το αγαπημένο σου χωριό το Καπέσοβο. Στέκει συγκλονισμένο πλάι στη μανούλα σου και στη θεία σου προσπαθώντας ν' απαλύνει τον αβάσταχτο πόνο τους. Όμως ο πόνος τους, για το χαμό σου είναι μεγάλος, είναι βαρύς. Τσακισμένες απ' αυτόν κοιτούν βουβές το φέρετρό σου, χωρίς να μπορούν να συνειδητοποιήσουν ότι μέσα σ' αυτό κοιτάται ο Λάκης ο Λεβέντης τους. Ήσουν το καμάρι τους, ήσουν η ελπίδα τους, ήσουν ότι πιο πολύτιμο κι αγαπημένο γι' αυτές. Σπούδασες στα Γιάννινα. Τέλειωσες την Παιδαγωγική Ακαδημία και δάσκαλος έφυγες για ανώτερες σπουδές στο Παρίσι. Εκεί συνεχίζοντας τις σπουδές σου στην Ψυχολογία, μπήκες και στον επιχειρηματικό κόσμο και διακρίθηκες σαν καλός επιχειρηματίας, ανοίγοντας μαγαζιά στο Παρίσι και στην Ισπανία. Το μεράκι σου ήταν ο οίκος μόδας. Πρέπει να νιώθεις ικανοποίηση, γιατί, χωρίς αμφιβολία, πρόκοψες. Όμως ο χάρος κρυφά παραμόνευε για να σε πάρει για πάντα από κοντά μας. Σκληρή στ' αλήθεια η μοίρα των ανθρώπων. Όμως ο πλάστης των ανθρώπων είναι και ρυθμιστής των ανθρωπίνων.

Θρηνούμε όλοι για τον αδόκητο χαμό σου. Όλοι εμείς που τόσο σ' αγαπήσαμε. Στη στερνή τούτη ώρα, Λάκη μας, όλοι σφίγγουμε τις καρδιές μας και πνίγουμε τον πόνο μας και σου λέμε ότι ποτέ, μα ποτέ δεν θα σε ξεχάσουμε. Καλό σου ταξίδι αγαπημένε μας.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

Το μοιρολόι της Μάνας του Λάκη Στεργίου πάνω στο φέρετρό του παιδιού της στις 16-1-1996

Λάκη μου παλικαρί μου
μονάκριβο παιδί μου
Λάκη χρυσό αγόρι μου
λαχτάρα της ψυχής μου
Πως μούφνης πως πέταξες.
Τόσο μακριά παιδί μου;
Δε σκέφτηκες τη μάνα σου
Τη δόξα σου τη θεία.
Δε σκέφτηκες το γνόκα σου.
Το μοναχό παιδί σου;
Κλάπτε βουνά τον πόνο μου
Το δίκαιο σπαραγμό μου
Έχασα το παιδάκι μου
Τον ακριβό μου Λάκη.
Οχτώ Γενάρη μούφνης
μέ

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Για την εκπλήρωση των σκοπών του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»:

- Ο κ. Περικλής Τσαπάρης, στη μνήμη των γονέων του, δρχ. 100.000.
- Ο κ. Φούλης και η κ. Θεανώ Παντελή, στη μνήμη του αγαπημένου τους αδελφού Αναστασίου Βαζάκα δρχ. 20.000.
- Η κ. Μαίρη Γεωργιάδου, στη μνήμη του αγαπημένου της αδελφού Αναστασίου Βαζάκα, δρχ. 10.000.
- Ο κ. Φίλιππος Βαταβάλης, στη μνήμη του αξεχάστου εξαδέλφου του Αναστασίου Βαζάκα, δρχ. 5.000.
- Οι κ.κ. Γεώργιος, Λεωνίδας και Ναπολέων Δεμάτης, στη μνήμη του πολυαγαπημένου τους φίλου Μιχάλη Παπιγκιώτη, δρχ. 10.000.
- Ο κ. Βύρων Βαρζώκας, στη μνήμη της Ανδρομάχης Καραγιάννη δρχ. 5.000.

Η Σ.Ε. ευχαριστεί θερμά

ΒΙΤΣΑ

Ευχαριστήριο

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού των Παμμεγίστων Ταξιαρχών της Άνω Βίτσας, αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει δημόσια από τις στήλες της εφημερίδας μας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ» το Διοικητικό Συμβούλιο της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής (ΡΕΣ) για τη χορήγηση του χρημ. ποσού των τριακοσίων ογδόντα εξ χιλιάδων δραχμών (386.000) για την επισκευή και συντήρηση του Ναού και του προαυλίου χώρου του.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Άνω Βίτσας

ΕΛΑΤΗ

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Ελάτης κ. Ορ. Μπακάλης με επιστολή του προς το περιοδικό μας και παίρνοντας αφορμή από δωρεά της κ. Τιτίκας Βέλλη-Δογορίτη στη Μητρόπολη Ιωαννίνων για την αποκατάσταση των τοιχογραφιών του Μητροπολιτικού Ναού, εξάγει τη χειρονομία της και αναφέρεται σε δωρεές της προς το χωριό της. Με χρήματά της έγινε η βρύση του «Σπανού» καιδώρησε ένα οικόπεδο στον Εξωραϊστικό Σύλλογο της Κοινότητας, που είναι και πρόεδρός του, ενισχύοντας ακόμη κάθε προσπάθεια των συγχωριανών της.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Στη μνήμη του Νικολάου (Λάκη) Στεργίου και αντί στεφανιών στη σορό του, κατατέθηκαν στην Εκκλ. Επιτροπή Αγίου Νικολάου Καπεσόβου τα παρακάτω ποσά:

- Η Ιουλία, ο Κων/νος και η Κριστιάν Στεργίου και η Ελένη Βασιλά δρχ. 100.000.
- Η Γλυκερία κι ο Αντώνης Καζαντζής 10.000 δρχ.
- Η Κατερίνα κι ο Κωστής Κωστούλας 20.000 δρχ.
- Η οικογένεια Ελευθερίου Δούκα 10.000 δρχ.
- Η Φιλομήλα Δούκα 10.000 δρχ.
- Η οικογένεια Χρήστου Τάσιση 10.000 δρχ.
- Η οικογένεια Βύρωνα Βαρζώκα 5.000 δρχ.
- Η οικογένεια Κλεάρχου Ράπη 5.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί για τις προσφορές και προσεύχεται για την ανάπαυση της ψυχής του.

Στη μνήμη της Ανδρονίκης Δαλκαβούκη και αντί στεφανιών στη σορό της, κατατέθηκαν στην Εκκλ. Επιτροπή Αγίου Νικολάου Καπεσόβου τα παρακάτω ποσά:

- Ο Γεώργιος Δαλκαβούκης 20.000 δρχ.
- Η Φιλομήλα Δαλκαβούκη 15.000 δρχ.
- Ο Κωστούλας Δαλκαβούκης 10.000 δρχ.
- Ο Δημήτριος Δαλκαβούκης 10.000 δρχ.
- Η Καλλιόπη Δαλκαβούκη 10.000 δρχ.
- Ο Αθανάσιος Γκουβάς 10.000 δρχ.
- Η Ιουλία Στεργίου και η Ελένη Βασιλά 10.000 δρχ.
- Η Φιλομήλα Δούκα 5.000 δρχ.
- Η Φιλομήλα Τολόγου 5.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί για τις προσφορές και εύχεται να είναι αιώνια η μνήμη της.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000

Κίτσου-Γιαννακού Μελομένη

10.000

Βολογιαννίδης Χριστόφορος
Ζησιμάτου Ελευθερία (2)
Λαζαρίδης Κων/νος (2)
Λάππας Κων/νος
Λάτσιου Κλεοπάτρα (3)
Παντελή-Βαζάκα Θεανώ
Σκούρτης Οδυσσέας
Στάρα-Γαλερίδου Αλίκη
Τσαπάρης Περικλής

6.000

Σκλάβη Ευνομία

5.000

Αδελφότητα Τριστενού
Βασδέκης Αθ. Δημήτριος
Βίκα Γ. Ελευθερία
Βούρβος Νικόλαος
Γιαννακού Όλγα
Διαμαντή-Καλαντζή Μαρίνα
Δούκας Ελευθέριος
Δριγκόπουλος Γεώργιος
Κεκρίδης Κλεονίκη
Κρίτσα Γεωργία
Λαμπρίδης Δημήτριος
Μάστακας Νικόλαος
Μουτσόπουλος Νίκη
Μπλάτσιος Απόστολος
Οικονόμου Κ. Μάνθος
Παλιάτσος Αθανάσιος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Ιωάννης
Παπανικολάου Ιωάννης
Παπαγιάννης Φάνης
Πριμικήρης Χριστόδουλος
Σκλαβέντου Αντιγόνη
Σκλάβη Δ. Αναστασία
Τάσση Ιουλία

4.000

Βράνιαλη Φρόσω
Καντζά Αθηνά
Κρυστάλλη Βλάχου Άννα
Οικονόμου Βλάσης
ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

6.000

Καπελλίδης Μανώλης (2)
Χαντζάρας Μανώλης (2)

5.500

Αποστολίδης Βασίλειος (2)
Βασδέκη Βαρβάρα (2)
Γκόγκος Δημοσθένης (2)

5.000

Βανδέρας Απόστολος (2)
Γεωργιάδου Μαίρη (2)
Δροσιάς Γεώργιος (2)
Κωστορίδης Βασίλειος (2)

3.000

Αδελφότητα Κουκουλιωτών
«Ευγένιος Πλακίδας»
Αναγνωστάκη Αργυρούλα
Βαρβαράς Παναγιώτης
Βαρζώκας Αν. Κων/νος
Βαταβάλη Ηλέκτρα
Βέλλος Απόστολος
Βέλλου Θάλεια
Βερτοδούλου Πηνελόπη
Καραλής Γεώργιος
Καφέτσιου-Κων/δου Βασιλεία
Καψάλης Σωτήριος
Κεφάλος Βασίλειος
Κοινότητα Πλατανιάς (Τσερίτσιανα)
Κόρμπου Μαριάνθη
Κουνάβου Δήμητρα
Κώστης Ιωάννης
Μητσιμάρης Δημήτριος
Ντιναλέξης Αλκιβιάδης
Πανταζής Λεωνίδας
Παπαβασιλείου Χρυσόστομος
Παπαγιαννόπουλος Τάκης
Παπαδημητρίου Βασιλική
Πολυμέρης Γεώργιος
Πορφύρης Αριστοφάνης
Ράπτης Χρήστος
Ρογκότης Ευστάθιος
Σακελλαρίδου Ευφημία
Σαφαρίκα Αικατερίνη
Σουσιόπουλος Ιωάννης
Σουσιόπουλος Νικόλαος
Σουσιόπουλου-Αδριμή Έφη
Σταμούλης Κων/νος
Στεργίου Αχιλλέας
Τζελετοπούλου Γκόλφω
Τζιόβας Παν. Θεοφάνης
Τσεκούρα-Λαμπροπούλου Πόλυ
Τσεκούρας Αρ. Γεώργιος
Τσολάκη-Βλαχιώτη Πανωραία
Τσουμάνης Κων/νος
Τσούτση Ευφροσύνη
Φωτιάδης Ιωάννης
Χριστοδούλου Μιχαήλ
Ψυχούλας Ευάγγελος

2.500

Βέλλη-Σωτήρκου Πελαγία
Γαμπρίτσιος Χρήστος
Δούβλης Αναστάσιος
Ζαρόπουλος Χρήστος
Ζινδριλής Μάνθος
Καρανίκας Φωκίων
Κοσίβας Χριστόφορος
Νικολαΐδης Θωμάς
Παπανδρέου Μαρίκα
Στεφάνου Π. Αθανάσιος
Ταπεινόπουλος Γεώργιος
Χασιώτη Βασιλική

2.000

Δριγκοπούλου Ιωάννα
Δριγκοπούλου Μπέση

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ιδρυτής:

† ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

Σίνα 4 454 45 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 79286 - 74.000

FAX 79286

ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

† ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

† ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα

Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

4. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

5. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

6. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

7. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

ΘΑΝΑΣΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 45

και Μυροπολιέο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνα 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗ

- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41

(Στοά Καμπέτη)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44